

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. відділу докторантури та аспірантури

Олександр ВОЛКОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

Ступінь вищої освіти доктор філософії

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Кафедра філософії та україністики

2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки» розроблена відповідно до освітньої програми «Менеджмент морської галузі» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Розробники:

Ірина ДОННІКОВА, завідувач кафедри філософії та україністики

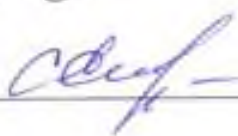
Дмитро ЛЯШЕНКО, доцент кафедри філософії та україністики

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії та україністики.

Протокол від 26 серпня 2024 р., № 1.

Завідувач кафедри Ірина ДОННІКОВА

Секретар кафедри Ірина БРИНЗА

Гарант ОНП Сенько О.В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння основних понять філософії науки як міждисциплінарної галузі, розкриття історико-філософського контексту філософії науки, її основних напрямків і концепцій; критичний аналіз моделей науки для розуміння сутності наукового пізнання і оволодіння технологією наукової аргументації. Однією з основних цілей дисципліни є виявлення онтологічних та епістемологічних проблем сучасної науки, що розкривають особливості формування наукової картини світу, визначають специфіку об'єктів наукового пізнання, цілі та цінності пізнавальної діяльності. Особлива увага приділяється проблемі антропологізації науки, розумінню вимог до професійної науково-дослідницької діяльності, особливостей формування особистості дослідника із затребуваним стилем мислення, методологічною культурою і відповідальним ставленням до реальності, що пізнається.

Мова навчання - українська

Статус дисципліни - обов'язкова

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

СК04 Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проєктами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках та /або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

Програмні результати навчання

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проєктів.

Кількість кредитів ЄКТС – 3

Форма підсумкового контролю – екзамен

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Філософія науки» передбачає здобуття аспірантом наступних результатів навчання за навчальною дисципліною.

Знання:

- концептуальних та методологічних засад філософії науки та суміжних галузей знання;

- сутнісних ознак науки та типів наукової раціональності;
- основних напрямів та філософсько-методологічних програм сучасної філософії науки;
- передового досвіду проведення наукових досліджень.

Уміння:

- розв'язувати значущі проблеми у науково-дослідницькій діяльності як професійній;
- засвоювати та розширювати наукові знання і науково-дослідницькі практики;
- ґрунтовно та відповідально проводити наукові дослідження на етапах започаткування, планування, реалізація та коригування;
- генерувати та критично оцінювати нові та комплексні ідеї.

Комунікація

- вільно спілкуватися з питань, що стосуються специфіки наукового знання, зв'язку науки та філософії, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством загалом;
- володіти науковим стилем комунікації у науково-дослідницькій діяльності як професійній.

Відповідальність і автономія

- демонструвати та відстоювати авторитетність та інноваційність наукової діяльності;
- володіти високим ступенем самостійності та відповідальності; дотримуватись принципів академічної доброчесності; відстоювати цінності науки в професійній та дослідницькій діяльності;
- прагнути до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Кількість аудиторних	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	Кількість аудиторних * годин	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи
Тема 1. Поняття про об'єкт та предмет дослідження. Предмет і функції філософії науки.	4	2	2		2	2		
Тема 2. Історичні типи взаємозв'язку філософії і науки.	2		2		2		2	
Тема 3. Логіка та філософія науки. Філософські проблеми застосування нечіткої логіки в науці об управління.	4	2	2		2	2		
Тема 4. Проблема демаркації науки і не-науки. Основні концепції становлення наукової раціональності.	6	4	2		2	2		

Тема 5. Моделі, теорії та реальність.Онтологічні та метафізичні проблеми науки.	4	2	2		2		2	
Тема 6. Епістемологічні проблеми науки. Сутність наукового знання.	4	2	2		2	2		
Тема 7. Проблема метода в сучасній науці. Між- і трансдисциплінарна методологія. Системний метод в науках об управлінні.	4	2	2		2		2	
Тема 8. Дихотомія факт/цінність. Проблема суб'єкта в контексті антропологізації науки.	2	2						
Всього аудиторних годин	30	16	14		14	8	6	
Самостійна робота (години) з них на виконання індивідуального завдання **	60				76			
	X				X			
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	90				90			

4. Теми практичних (семінарських) занять

Тема 1. Поняття про об'єкт та предмет дослідження. Предмет та функції філософії науки.

Тема 2. Історичні типи взаємозв'язку філософії і науки.

Тема 3. Логіка та філософія науки. Філософські проблеми застосування нечіткої логіки в науці об управлінні.

Тема 4. Проблема демаркації науки і не-науки. Основні концепції становлення наукової раціональності.

Тема 5. Моделі, теорії та реальність.Онтологічні та метафізичні проблеми науки.

Тема 6. Епістемологічні проблеми науки. Сутність наукового знання.

Тема 7. Проблема метода в сучасній науці. Між- і трансдисциплінарна методологія. Системний метод в науках об управлінні.

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих проблем з програми навчальної дисципліни:

1. Основні етапи становлення філософії науки.
2. Структура і форми наукового знання.
3. Становлення і основні риси класичної науки.
4. Принципи та ідеали неklasичної науки.
5. Постнекласична наука: між- і трансдисциплінарні стратегії.

6. Епістемологія техніки: технічне і технологічне знання.
7. Етика в “технічному” суспільстві.
8. Міждисциплінарність методології в науках об управлінні.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені

7. Методи контролю

Аналіз і оцінювання усних відповідей, перевірка письмових завдань, в тому числі з самостійної роботи (есе, тези), індивідуальні співбесіди, самоаналіз і самооцінювання виконаних завдань.

Форма семестрового контролю: екзамен

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною (за потребою)
1.	Знання: - концептуальних та методологічних засад філософії науки та суміжних галузей знання; - сутнісних ознак науки та типів наукової раціональності; - основних напрямів та філософсько-методологічних програм сучасної філософії науки; - передового досвіду проведення наукових досліджень.	Усні відповіді, тестові завдання.	Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)
2.	Уміння: - розв'язувати значущі проблеми у науково-дослідницькій діяльності як професійній; - засвоювати та розширювати наукові знання і науково-дослідницькі практики; - ґрунтовно та відповідально проводити наукові дослідження на етапах започаткування, планування, реалізація та коригування; - генерувати та критично оцінювати нові та комплексні ідеї.	Аналітична робота з першоджерелами, участь у дискусії.	Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)
3.	Комунікація - вільно спілкуватися з питань, що стосуються специфіки наукового знання, зв'язку науки та	Формулювання питань, взаємооцінювання,	Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)

	філософії, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством загалом; - володіти науковим стилем комунікації у науково-дослідницькій діяльності як професійній.	виконаних завдань	
4.	Відповідальність і автономія - демонструвати та відстоювати авторитетність та інноваційність наукової діяльності; - володіти високим ступенем самостійності та відповідальності; дотримуватись принципів академічної доброчесності; відстоювати цінності науки в професійній та дослідницькій діяльності; - прагнути до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.	релевантний аналіз власних текстів (усних чи письмових) та текстів інших науковців, написання есе або тез, самооцінювання.	Платформи Zoom, Telegram (для онлайн навчання)

8. Схема оцінювання (довідник з розподілу оцінок)

Шкала оцінювання ВНЗ	Національна оцінка	Критерії оцінювання
A	відмінно	Здобувач проявляє особливі здатності, уміє самостійно добувати знання, без допомоги викладача знаходить і обробляє необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні дарування й похитості
B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно вирішує справи й завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначно
C	добре	Здобувач уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є істотні, підбирати аргументи для підтвердження думок
D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість істотних
E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні вище початкового, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	не задовільно	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

9. Рекомендована література

Основна

1. Гжегорчик А. Наука правильного використання розуму: вибрані праці у 2-х томах. Том 1: Логіка. Методологія. Онтологія / пер. з польск. О.Гірного. – Львів: Каменярь, 2020. – 382.
2. Добронравова І.С. та ін. Філософія науки : підручник. К.: ВПЦ Київський університет, 2018. 255 с.
3. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: Навчальний посібник. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 184 с.
4. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2016. 229 с.
5. Корягін М., Чік В. Основи наукових досліджень: навч. посібник. К.: Алерта, 2019. 492 с.
6. Chalmers D. Reality+ : Virtual Worlds and the Problems of Philosophy. London: Penguin BLtd, 2022. 520 p.
7. Frigg R. Models and theories: a philosophical inquiry. N.-Y.: Routledge, 2022. 496 p.
8. Johansson L-G. Philosophy of Science for Scientists. Springer Cham: Springer IP, 2019. 257 p.
9. Swart H. Philosophical and Mathematical Logic. Springer Cham: Springer IP, 2018. 540 p.

Допоміжна

1. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO. Anthology of Contemporary Philosophy of Science, or Asimo Smile / за науковою редакцією В.П. Мельника та А.С. Синиці ; [пер. І.В. Грабовський, Н.І. Луц, А.С. Синиця]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 568 с.
2. Донникова І.А. Научно-образовательные сообщества как форма интеллектуальной культуры. *Культура украинских философских сообществ: ситуация трансформации: [коллективная монография]* / ред. кол. Л.Н. Богатая, И.В. Голубович, К.В. Райхерт; отв. ред. Л.Н. Богатая. Одесса, издатель С.Л. Назарчук, 2020. С. 159-175.
3. Доннікова І.А. Методичні матеріали для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Філософія науки». Одеса: НУ ОМА, 2019. 24 с.
4. Kryvtsova, N., & Donnikova, I. (2020). Anthropologization of science: from the subject of cognition to the researcher's personality. *Anthropological Measurements Of Philosophical Research*, 18, 20-33. doi:http://dx.doi.org/10.15802/ampr.v0i18.221300.
5. Lyashenko D. The system study of consciousness: the problem of adequacy // Development of scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries. - 3rd ed. - Riga, Latvia: Baltija publishing, 2021. - pp. 340-365. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-151-0-45>.
6. Lyashenko, D. Some metaphysical problems concerning the subject matter of medical knowledge // Людина як цілісність: традиції та інновації: Збірник матеріалів V Міжнародної наукової конференції (20 жовтня 2022 р., м. Одеса) / Одеськ. нац. мед. ун-т, каф. філософії, біоетики та іноземних мов, Міжнародна академія психосінергетики та альфології та ін. ; ред. кол.: В. Б. Ханжи (відп. ред.) та ін. Одеса, 2023. С.52-64.
7. Ляшенко Д.М. Проблема технології та замикання структур «життєвого світу»: науково-освітній контекст / Матеріали 6-го круглого столу в рамках науково-освітнього міжнародного проєкту «Створювальне знання: науково-освітні практики 3.0» (9 червня 2023 р.) / Під ред. Доннікової І. А. Одеса: НУ ОМА, 2023. С. 34-38.
8. Ляшенко Д.М. Людська часо-свідомість vs. машинна «свідомість»: спроба феноменологічного аналізу. Людина як цілісність: людське, позалюдське, надлюдське: Збірник матеріалів VI Міжнародної наукової конференції (19 жовтня 2023 р., м. Одеса) / Одеськ. нац. мед. ун-т, каф. філософії, біоетики та іноземних мов, Міжнародна академія

психосінергетики та альфології та ін. ; ред. кол. : В. Б. Ханжи (відп. ред.) та ін. Одеса, 2024. С. 99-117

9. Людина в складному світі / за ред.. Н.В. Кочубей, М.О. Нестерової; вступне слово В.П. Андрущенко. Суми: Університетська книга, 2017. 357 с.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Ратніков В. С. Основи філософії науки і філософії техніки: навчальний посібник / В. С. Ратніков. Вінниця: ВНТУ, 2012. 291 с. – inmad.vntu.edu.ua/portal/static/9AFA5F3E-7A53-4E3C-8EEB-3AF110F6A278.pdf

2. Добронравова І. С. Філософія науки: Навч. посібник. [Електронний ресурс] / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, С. П. Петрушенков, Л. О. Шашкова. К., 2002. Режим доступу до джерела : <http://www.philsci.univ.kiev.ua>

3. Добронравова Ірина. Практична філософія науки: збірник наукових праць // Ірина Добронравова. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с. - <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dodr-phil-2017.pdf>

Адреси електронних бібліотек:

<http://lib.onu.edu.ua/> – бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова

<http://w.w.w.nbuv.gov.ua/> – бібліотека імені В. Вернадського

<http://lib-gw.univ.kiev.ua/> – бібліотека імені Максимовича, КНУ

<http://w.w.w.filosof.com.ua/> – Інститут філософії ім. Г. Сковороди

<http://w.w.w.biblioteka.org.ua> – Українська електронна бібліотека

<https://plato.stanford.edu/index.html> - Stanford Encyclopedia of Philosophy

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

Дата змін	Сутність змін за розділом
1. Серпень 2020 р.	1. Доповнено: - пп. 8. Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною. Уточнено: - пп. 9. Схема оцінювання (довідник з розподілу оцінок) Оновлено: - пп. 10. Список літератури.
2. Серпень 2021 р.	1. Доповнено: - література (допоміжна, інформаційні ресурси в Інтернеті).
3. Серпень 2022 р.	1. Оновлено: - пп. 3. Тема 1. 2. Доповнено: - пп. 3. Тема 6. - пп. 9. Список літератури: основна та допоміжна.
4. Серпень 2023	Оновлено: Пп. 2,3, 7, 9
5. Серпень 2024	Оновлено: Пп. 1, 2, 3, 4, 5, 7 9